

Postanowienie z dnia 29 sierpnia 2001 r., IV CZ 118/01

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji po jej złożeniu, ale przed upływem terminu do jej wniesienia, jest prawnie skuteczne.

Sędzia SN Tadeusz Żyźnowski (przewodniczący), Sędzia SN Elżbieta Skowrońska -Bocian, Sędzia SA Jan Górowski (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Jana L. przeciwko Grażynie L. o rozwód, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 sierpnia 2001 r. zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 maja 2001 r.

uchylił zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 10 maja 2001 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku odrzucił kasację powoda Jana L. od wyroku tego Sądu z dnia 22 marca 2001 r., wobec nieprzedstawienia okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie.

W zażaleniu pełnomocnik powoda zarzucił, że w kasacji przedstawił okoliczności uzasadniające jej rozpoznanie, albowiem w terminie do wniesienia kasacji spełnił wymóg określony w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wprowadzenie instytucji wstępnego badania kasacji (art. 393 k.p.c.) doprowadziło do zmian innych unormowań tego środka odwoławczego, do których należy między innymi postawienie tej skardze dodatkowego wymogu, określonego w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. Celem jego spełnienia jest przedstawienie Sądowi Najwyższemu powodów, które – zdaniem skarżącego – przesądzają, że kasacja powinna zostać rozpoznana. Są one istotne dla wstępnego badania kasacji i jej wyników, a nie dla późniejszego stadium postępowania, to jest rozpoznania kasacji.

Właśnie ze względu na nowy możliwy sposób zakończenia postępowania kasacyjnego nadano obowiązкови z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. walor zrównany z obowiązkiem przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 393³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie są to jednak obowiązki tożsame, zatem nie jest spełnieniem wymogu z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. odwołanie się przez skarżącego do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bez przedstawienia okoliczności wskazanych w art. 393 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że braki kasacji w zakresie elementów konstrukcyjnych powodują, iż kasacja jest dotknięta brakiem istotnym, nieusuwalnym w trybie właściwym dla uzupełnienia braków formalnych pisma procesowego i w związku z tym podlega odrzuceniu *a limine* (por. np. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1938 r., C.III. 319/37, Zb. Urz. 1938., poz. 303 albo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2000 r., II CKN 711/00, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 151). Nieprzedstawienie zatem w kasacji okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.) powoduje odrzucenie kasacji bez wzywania o uzupełnienie tego braku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2000 r., II CKN 1385/00, OSNC 2000, nr 3, poz. 51).

Niemniej strona może, z własnej inicjatywy, uzupełnić ten brak przed upływem terminu do wniesienia kasacji (art. 393⁴ k.p.c.). Skoro bowiem uprawniona jest do złożenia kasacji, nawet w ostatnim dniu terminu, to nie ma przeszkody, aby w tym czasie z własnej inicjatywy uzupełniła braki wcześniej wniesionej kasacji w zakresie jej wymogów konstrukcyjnych, objęte hipotezą art. 393³ § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 1998 r., II CKN 517/97, OSNC 1998, nr 7-8, poz. 127 i orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1937 r., C.III. 2047/36, Zb. Urz. 1938, poz. 41). Takie stanowisko jest zgodne z zasadą rozporządzalności czynności procesowych. Do chwili upływu terminu do wniesienia kasacji znajduje się ona w sferze pełnej dyspozycyjności strony, z której wynika uprawnienie do zmiany kasacji już wniesionej.

Stosownie do art. 392 k.p.c., stronie przysługuje kasacja. Oznacza to, że ocenie dopuszczalności podlegać może tylko jedna kasacja (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1999 r., II CZ 139/99, OSP 2001, nr 2, poz. 25), a więc jedynie pierwsza, aż do chwili uprawomocnienia się postanowienia

umarzającego postępowanie na skutek jej cofnięcia bądź odrzucającego kasację. Wprawdzie tego rodzaju postanowienia stają się skuteczne z chwilą ogłoszenia, a jeżeli ogłoszenia nie było – z chwilą podpisania sentencji (art. 360 k.p.c.), ale skutek związania nimi stron i sądów, na podstawie art. 365 § 1 k.p.c., uzyskują, gdy stają się prawomocne. Dopiero zatem prawomocne odrzucenie środka odwoławczego niweczy wszelkie skutki procesowe związane z jego wniesieniem, a nawet zapobiega ich powstaniu. Wywód ten prowadzi do wniosku, że przed uprawomocnieniem się tych orzeczeń strona nie jest uprawniona do złożenia drugiej kasacji, choć może w terminie otwartym do jej wniesienia, z własnej inicjatywy uzupełnić jej wymogi określone w art. 393³ § 1 k.p.c.

Zaprezentowana wykładnia ma na względzie zasadę ekonomii procesowej, z której wynika postulat eliminowania czynności zbędnych, przedłużających proces (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 25 września 1970 r., III CZP 58/70, OSNCP 1971, nr 9, poz. 146). Charakter postępowania kasacyjnego i wysoki stopień jego sformalizowania nie powinien kolidować z realizacją uprawnień procesowych stron wynikających wprost z kodeksu postępowania cywilnego. (...)

Kasację złożoną w dniu 2 maja 2001 r. Sąd Apelacyjny odrzucił postanowieniem z dnia 10 maja 2001 r., to jest w terminie do jej wniesienia, który upływał 11 maja 2001 r. Tymczasem w dniu 11 maja 2001 r. skarżący wniósł pismo procesowe, w którym powołał art. 393³ § 1 i § 3 k.p.c. i zaznaczył, że zaskarża wyrok w całości oraz wskazał, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne.

Sąd Apelacyjny nie mógł więc zbadać, czy pismo to zawiera okoliczności uzasadniające rozpoznanie kasacji wobec wcześniejszego jej odrzucenia. Nie jest zatem celowe rozstrzygnięcie w przedmiocie odrzucenia kasacji z powodu braku wymogów określonych w art. 393³ § 1 k.p.c. w terminie do jej wniesienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 1997 r., II UZ 14/96, OSNAPUS 1997, nr 16, poz. 304).

Z powyższych przyczyn zażalenie jest uzasadnione (art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 393¹⁹ k.p.c.).